



Maa- ja metsätalousministeriö  
Ruokaosasto

PÖYTÄKIRJA 2/2015  
MMM013:00/2014

## **MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 SEURANTAKOMITEA**

Aika           Torstai 4.6.2015 klo 10:00–15:10  
Paikka        Uunisaari, Helsinki

**Jaana Husu-Kallio**/maa- ja metsätalousministeriö, puheenjohtaja  
**Taina Vesanto**/maa- ja metsätalousministeriö, varapuheenjohtaja  
**Hanna-Mari Kuhmonen**/työ- ja elinkeinoministeriö (valtakirjalla)  
**Jyri Inha**/valtiovarainministeriö  
**Timo Halonen**/ maa- ja metsätalousministeriö  
**Tiina Malm**/maa- ja metsätalousministeriö  
**Sirpa Karjalainen**/maa- ja metsätalousministeriö  
**Sini Wallenius**/maa- ja metsätalousministeriö  
**Matti Puolimatka**/ Elintarviketurvallisuus-virasto

**Antti-Jussi Oikarinen**/Maaseutuvirasto  
**Erja Loppi**/Maaseutuvirasto  
**Marja Karvonen**/ Satakunnan ELY-keskus  
**Hannu Linjakumpu**/ Lapin ELY-keskus  
**Ulla Mehto-Hämäläinen**/ Keski-Suomen ELY-keskus  
**Kari Kivikko**/Hämeen ELY-keskus  
**Juha Lappalainen**/Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry  
**Holger Falck**/ Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.  
**Hannamari Heinen**/Suomen yrittäjät

**Hannu Heikkilä**/ ProAgria Keskusten liitto  
**Anna-Kaisa Wuotila**/ Suomen 4H-liitto, 4H Lappi  
**Anne Antman**/Natur och miljö  
**Pertti Iivanainen**/Maaseudun kehittäjät  
**Ilkka Peltola**/Keskipeste – Leader ry  
**Asko Peltola**/ Etelä-Pohjanmaan liitto  
**Leena Anttila**/maa- ja metsätalousministeriö  
**Virva Terho**/maa- ja metsätalousministeriö  
**Noora Hakola**/Maaseutuvirasto

Poissa: Anne Polso/ Ympäristöministeriö, Jari Huovinen/ Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Ulla Hyvönen/ Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, Mirja Hellstedt/ Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, Risto-Matti Niemi/ Suomen Kylätoiminta ry, Kati Pulli/SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto, Taina Väre/ Suomen kuntaliitto

Pysyvät asiantuntijat: Risto Artjoki/ maa- ja metsätalousministeriö, Kai Heikkilä /EU:n komissio, DG AGRI

Muut asiantuntijat: Eeva-Kaisa Kivistö/maa- ja metsätalousministeriö, Juuso Kalliokoski/maa- ja metsätalousministeriö (paikalla klo 10–11), Eero Pehkonen/maa- ja metsätalousministeriö (paikalla klo 11–13, Lauri Hyttinen/Maaseutuverkostopalvelut (paikalla klo 13–15)

### **1. Kokouksen avaus**

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja kertoi uudesta hallitusohjelmasta ja sen vaikutuksista Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan liittyviin asioihin, kuten voimakkaasta panostamisesta biotalouteen.

## **2. Kokouksen järjestäytyminen**

Todettiin kokouksen läsnäolijat. Paikalla oli 27 jäsentä/varajäsentä, joten kokous oli päätösvaltainen.

## **3. Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi**

Esityslista hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

## **4. Ajankohtaiskatsaus ohjelman toimeenpanon tilanteeseen**

Erja Loppi/ Mavi esitteli maaseudun kehittämissuunnitelman 2007–2013 hanke- ja yritystutkimien (ml. Leader) maksujen tilannekatsauksen. Tällä hetkellä ELY-keskukset ovat maksaneet keskimäärin 87 % sidotuista varoista. Keskiarvo vaihtelee varsin paljon eri ELY-keskusten välillä. Esim. Keski-Suomen alhainen maksuprosentti (73 %) sisältää suuria laajakaistahankkeita, joista on valituksia vireillä, joten tilanne saattaa parantua nopeasti, kun nämä saadaan maksuun. Ennusteen mukaan ohjelmakauden 2007–2013 sidotuista varoista 98 % olisi maksettu vuoden 2015 viimeisellä vuosineljänneksellä, jonka jälkeen ohjelma suljetaan, koska toteuttamisaika päättyy.

Antti-Jussi Oikarinen/ Mavi kertoi ohjelmakauden 2014–2020 hakuaikatauluista ja Hyrrä-järjestelmän valmistumisaikataulusta. Mavi on laatinut 3 eri vaihtoehtoista "koria", joiden välillä pitäisi valita mitä viedään tuotantoon syksyn 2015 aikana. Mavin mukaan syksyn aikataulu Hyrrän valmistumisen suhteen näyttää erittäin tiukalta ja priorisointia on pakko tehdä. Kevään viljelijätukihaussa sähköisesti jätettyjen hakemusten osuus oli 86 %, joka kattoi yli 90 % peltopinta-alasta. Myös tähän mennessä jätetyistä hanke- ja yritystutkimuksista valtaosa on tehty sähköisesti Hyrrään. Neuvontakorvauksia on haettu yhteensä 7226 kpl (vain sähköinen haku oli mahdollinen).

Hannu Linjakumpu/ Lapin ELY-keskuksesta esitteli ELY-keskusten näkemyksiä ohjelmakauden 2014–2020 toimeenpanoa edistävästä ja vaikeuttavista asioista. Toimeenpanoa edistäviä asioita ovat mm. sähköisen haun huomattava lisäys ja uudet tietojärjestelmät, jotka ovat aikaisempia selkeämpiä sekä yksinkertaistetut kustannusmallit, jotka nopeuttavat maksatuskäsittelyä. Toimeenpanoa ovat vaikeuttaneet mm. ohjelmakauden hidas käynnistyminen, vaikeasti hahmotettava laaja ohjelmakokonaisuus sekä ELY-keskusten niukentuneet henkilöresurssit.

Ilkka Peltola Keskipiste Leader ry:stä kertoi Leader-ryhmien tilanteesta. Ohjelmakaudelle 2014–2020 on valittu 54 Leader-ryhmää. Näiden julkinen rahoitus on yhteensä 300 miljoonaa euroa. Ryhmien toiminta-alueiden asukasmäärä ja rahoituskehykset vaihtelevat. Leader-ryhmien kannalta uudessa ohjelmakauden aloituksessa saivat kiitosta Mavin videokoulutukset, Leader-ryhmien valintaprosessi sekä ryhmien vaikutusmahdollisuus hanketukia koskevan VNA-muutoksen yhteydessä. Ongelmia on ollut Hyrrän käyttöönotossa, uuden teemahankkeen monimutkaisuudessa suhteessa sen sisältämien toimien pieneen kokoon sekä yritystukien Leader-toiminnalle liian suuri minimikustannusarvio (10 000 euroa).

Risto Artjoki kertoi, että ympäristökorvausten 5-vuotisia sitoumuksia varten tarvitaan talousarvion valtuuden korotusta, koska ensimmäisessä haussa joitakin toimia valittiin ohjelmanvalmistelussa arvioitua laajemmin. Ohjelmaa toteutetaan toimenpiteen määräraha-kehysten puitteissa. Hallitusohjelman säästöjen osalta keskustellaan eri vaihtoehdoista, miten säästöt voidaan toteuttaa.

Keskustelussa tuotiin esiin, että asiakkaan näkökulmasta on erittäin tärkeää, että ohjelman toimeenpano voidaan toteuttaa aikataulussa. Esim. maatalousinvestointien päätöksenteko pitäisi pystyä aloittamaan esitettyä aikaisemmin, koska toimia ei voida aloittaa ennen kuin päätös on saatu. Paljon ylimääräistä työtä tulee teettämään se, ettei valvontasovellus ole käytössä vielä kesällä, jolloin valvonnat tehdään.

Valintakriteerien käytöstä on nyt saatu ensimmäiset kokemukset ELY-keskuksissa ja ne toimivat melko hyvin yritystukien valinnassa. ELY-keskuksissa on osin ollut epäselvää, miten valintajaksojen käyttöönotto vaikuttaa siihen milloin ja missä määrin asiakasta voi neuvoa tuen hakuun liittyvissä asioissa.

Sirpa Karjalainen totesi, että valintamenettelyn on oltava kaikille hakijoille tasapuolinen. Asiakasta saa neuvoa, mutta neuvonta ei voi olla niin yksityiskohtaista, että se synnyttää epäilyjä asiakkaiden epätasa-arvoisesta kohtelusta.

## **5. Manner-Suomen maaseudun kehittämishojelman 2014–2020 muutosesitys**

Tiina Malm esitteli ohjelman muutosesityksen pääkohdat. Pääosa muutoksista on teknisiä, esim. kirjoitusvirheitä on korjattu. Suurempi muutos on kiinteiden tukitasojen käyttöönotto hanke- ja yritystuissa, mikä tehdään komission vaatimusten mukaisesti. Lisäksi poistetaan ohjelmasta investointeja koskevan yritystuen tukikelpoisten kustannusten minimirajaksi määritelly 10 000 euroa, koska raja olisi liian korkea Leader-ryhmien kautta rahoitettaville pienille investoinneille. Ohjelmaa muutettiin siten, että 10 000 euron

tukikelpoisten kustannusten minimiraja investoinneissa koskee ainoastaan ELY-keskuksesta suoraan haettavaa investointitukea. Todettiin, että tavoitteena on edelleen tuen vaikuttavuuden parantaminen sekä uusien yritysten ja työpaikkojen syntyminen. Leader-ryhmien kautta rahoitettavien investointien kokoa ja vaikuttavuutta seurataan. Yritystuen alarajan poistaminen Leader-ryhmien osalta on kuitenkin perusteltua, jotta myös pienempiä investointeja voidaan tukea.

Komission edustaja totesi, että komissio pyrkii toimimaan mahdollisimman nopeasti muutoksen hyväksymisessä. Epävirallinen konsultaatio komission sisällä on jo käynnissä.

Ympäristöjärjestöjen edustaja ilmaisi huolensa siitä, että hallitusohjelman leikkauslistalla oli tiettyjä ympäristökorvauksen vaikuttavimpia toimia.

Päätös: Ohjelman muutosesitys hyväksyttiin

## **6. Ohjelman viestintäsuunnitelma vuosille 2014–2020**

Eeva-Kaisa Kivistö kertoi, ettei ohjelman viestintäsuunnitelmaan ollut tullut sisällöllisiä muutoksia edellisen seurantakomitealle esittelyn jälkeen, jolloin se oli jo alustavasti hyväksytty. Viestintäsuunnitelma on täten toimitettu seurantakomitealle tiedoksi 6 kuukauden sisällä ohjelman hyväksymisestä.

Viestintäsuunnitelman merkittävin toimi vuonna 2015 on ohjelman lanseerauskampanja. Tavoitteena on välittää tietoa ohjelman rahoitusmahdollisuuksista sekä luoda oivalluksia maaseudun merkityksestä koko Suomelle. Kohderyhmänä ovat sekä potentiaaliset tuensaajat että suuri yleisö. Ohjelmasta viestitään Internet-sivulla päivitämaaseutusi.fi, joka avautuu kesäkuun puolivälissä. Muita viestintäkanavia ovat valtakunnalliset televisio- ja radiokanavat sekä sanomalehdet ja sosiaalinen media. Lisäksi markkinointia tehdään tapahtumien yhteydessä, esim. Farmari-messuilla, Koneagriassa ja Kuntamarkkinoilla. Lanseerauskampanja on koko maaseutuverkoston yhteinen, sen motto on, että kaikki viestivät maaseutuverkostossa. Valtakunnallisen viestinnän ohella erittäin tärkeä on alueellinen viestintä, mm. ELY-keskusten ja Leader-ryhmien kautta.

## **7. Keskustelu vuosille 2014–2020 laadittavasta arvioinnin toteuttamissuunnitelmasta**

Eero Pehkonen esitteli ohjelman arvioinnin toteuttamissuunnitelman päälinjauksia. Arviointisuunnitelma on jo laadittu ja se on osa ohjelmaa. Arvioinnin toteuttamissuunnitel-



man tavoitteena on eritellä tarkemmin, miten ja millä aikataululla ohjelman arvioinnit tehdään, jotta ne tuottaisivat tietoa kansallisiin tarpeisiin oikea-aikaisesti sekä vastaisivat EU-tason kaikkia maaseudun kehittämisohjelmia koskeviin arviointikysymyksiin. Ohjelmakauden 2007–2013 jatkuvan arvioinnin mukaan arvioinnin tehtävänanto, ohjelman seurantatiedot ja vaikuttavuusindikaattorit eivät ole muodostaneet loogista kokonaisuutta, joten kauden 2014–2020 arvioinnin toteuttamissuunnitelman tavoitteena on vastata tähän haasteeseen. Kauden 2007–2013 ohjelman arvioinnista saatujen kokemusten perusteella ei kuitenkaan ole syytä jatkaa käytäntöä, jossa ohjelman arviointi annettaisiin kokonaisuutena yhden arviointikonsortion tehtäväksi. Koska ohjelma on hyvin laaja-alainen, on tarkoituksenmukaisempaa jakaa se erillisiksi osioiksi. Ohjelman arvioinnin jakamisesta osiin pyydettiin seurantakomitean kantaa. Arviointien toteuttajat valitaan julkisen hankintamenettelyn kautta.

Puheenjohtaja totesi yhteenvedona, että maaseudun kehittämisohjelman kokoisen ja laajuisen ohjelman arviointi on tarkoituksenmukaista jakaa osiin, jotta sen tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta saadaan riittävästi tietoa. Osien jakamisen lähtökohtana ovat ohjelmakokonaisuuden tärkeimmät tavoitteet.

## **8. Ohjelman ennakkoehtojen täytyminen**

Virva Terho kertoi ohjelman ennakkoehtojen toteutumisen tilanteesta. Jäsenvaltioiden on esitettävä maaseudun kehittämisohjelmassaan, miten se on täyttänyt tietyt kaikille ohjelmille yhteiset ennakkoehdot. Täyttymättömien ennakkoehtojen osalta on ohjelmasiisikirjassa esitetty aikataulu, johon mennessä jäsenvaltio täyttää ko. ehdot. Seurantakomitean tehtävä on seurata ennakkoehtojen toteutumista.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tilastojärjestelmiä ja tulosindikaattoreita koskeva ennakkoehto oli ainoa, joka ei toteutunut ohjelman hyväksymisvaiheessa. Alkuperäiseksi aikatauluksi ehdon toteutumiseksi oli asetettu maaliskuu 2015. Tätä on siirretty joulukuuhun 2015. Mavi on luvannut, että seurantatiedon tuottamiseen tarvittavat osiot ovat Hyrrässä valmiina elokuussa 2015. LUKE ja Tilastokeskus saavat omat tilastojärjestelmänsä valmiiksi vuoden 2015 loppuun mennessä.

## **9. Keskustelu ohjelman mahdollisista teemoista**

Taina Vesanto esitteli seurantakomitean keskusteltavaksi kysymyksen, pitäisikö maaseudun kehittämisohjelman toteuttamista edistää teemojen kautta. Teemat voisivat esimerkiksi vaihtua vuosittain tai niitä voisi olla useita vuodessa. Seurantakomitea päättäisi teemojen valinnasta ja maaseutuverkostopalvelut toimisi teemojen koordinaattori-

na. Mahdollisia ohjelman teemoja voisivat olla maaseutuverkoston ohjausryhmän työryhmien teemat tai muut ajankohtaiset aihealueet, kuten biotalous, kiertotalous, bioenergia tai kulttuuri. Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2007–2013 olivat käytössä eri aihealueiden teemavuodet vuosina 2009–2012. Kuluvalle ohjelmakaudella teemat ovat jo käytössä maaseutuverkoston toiminnassa.

Keskustelussa tuotiin esille, että esim. hallituksen kärkihankkeita voitaisiin soveltuvin osin nostaa maaseudun kehittämissuunnitelman teemoiksi. Esitettiin teemaksi maataloutta sekä kotimaisia elintarvikkeita ja ruokaa. Teemaksi ehdotettiin myös hyviä toimintatapoja, kuten Leader-toimintaa. Teemat voisivat olla myös yleiseurooppalaisia ja teemoja valitessa pitäisi katsoa, mitä muissa EU-maissa tapahtuu. Edellisen ohjelmakauden kokemuksista todettiin, että mikäli joitakin ohjelman kokonaisuuksia halutaan erityisesti nostaa esiin, on teema-ajatus toimiva ja rikastuttaa viestintää. Ollakseen konseptina toimiva, ei teemoja saisi olla kovin montaa ohjelmakauden aikana, sillä ohjelmalla on oltava riittävästi resursseja kunkin esiin nostettavan teeman edistämiseen. Teemojen pitäisi kuitenkin konkretisoida hankkeiden kautta enemmän kuin edellisellä ohjelmakaudella, jolloin ne jäivät melko irrallisiksi ohjelman muusta toteuttamisesta.

Yhteenvedon puheenjohtaja totesi, että tällä hetkellä koko ohjelman teemoittaminen ei toisi lisäarvoa. Teema-ajatus toteutuu jo luontevasti maaseutuverkoston ja sen viestintän kautta. Asiaa voidaan tarvittaessa tarkastella myöhemmin uudelleen.

## **10. Muiden ERI-rahastojen tilannekatsaus**

Hanna-Mari Kuhmonen/ TEM kertoi rakennerahasto-ohjelman 2014–2020 käynnistymisestä. Ohjelma sisältää kaksi EU-rahastoa: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Ohjelman julkinen kokonaisrahoitus on 2 443 miljoonaa euroa. Hakemuksia on tullut paljon ja hankkeille on varattu jo 15 % julkisesta rahoituskehiksestä.

Timo Halonen esitteli Euroopan meri- ja kalatalousrahasto-ohjelman tilannekatsauksen. Komissio hyväksyi Suomen ohjelman maaliskuussa 2015. Ohjelman keskeisiä tavoitteita ovat alkutuotannon kestävä kasvu, kalasta saatavan arvon lisääminen, vesi- ja kalavarojen hyvä tila sekä sinisen biotalouden edistäminen. Ohjelmassa panostetaan mm. innovaatioympäristön luomiseen sekä päämäärätietoiseen ja verkostomaiseen kehittämiseen.

## **11. Valtakunnallisten hankkeiden, koordinaatiohankkeiden ja EIP-ryhmien valmistelu**

Kari Kivikko/ Hämeen ELY-keskus esitteli tilannekatsauksen valtakunnallisista hankkeista ja koordinaatiohankkeista, jotka ovat Hämeen ELY-keskukselle annettuja erikoitumistehtäviä ohjelman toteuttamisessa. Valtakunnallisten hankkeiden ensimmäinen ideahaku järjestettiin 1.12.2014 - 31.1.2015. Hakemuksia tuli yhteensä 171 kpl, joista valittiin 16 ideaa jatsoon. Varsinainen hankehaku päättyy 31.8.2015. Tämän jälkeen valtakunnallinen arviointiryhmä valitsee rahoitettavat hankkeet. Koordinointihanke on uusi toimintamalli, jonka tavoitteena on poistaa eri alueiden päällekkäistä työtä. Ensimmäinen haku päättyi 22.5.2015 ja hankkeiden valinta tehdään 16.6.2015. Hakemuksia tuli yhteensä 8 kpl.

Keskustelussa esitettiin koordinaatiohankkeiden seuraavan hakukierroksen yhdeksi teemaksi vesiensuojelun edistämistä. Se liittyisi vesipuitedirektiivin vesienhoitosuunnitelmiin ja toteuttaisi samalla hallitusohjelman kiertotalouteen liittyvää kärkihanketta.

Sirpa Karjalainen kertoi ensimmäisen maaseudun innovaatioryhmien (EIP - European Innovation Partnership) -haun avautuneen toukokuussa ja sulkeutuvan elokuun lopussa. Kyseessä on uusi toimintamalli, jossa tavoitteena on maa- tai metsätalouteen liittyvän innovaation luominen viljelijöiden/ metsänomistajien sekä tutkijoiden ja neuvojen yhteistyönä. Hakemusvaiheessa hakijoilla tulee olla valmiina idea, jolla voisi olla kaupallista potentiaalia ja tätä ideaa kehitellään yhteistyössä hankkeen aikana. Hakuun liittyviä kyselyitä on ollut paljon. Valintaa varten perustetaan kansallinen arviointiryhmä. Valinnan jälkeen varoja hallinnoi Hämeen ELY-keskus.

## **12. Maaseutuverkoston tilannekatsaus**

Taina Vesanto esitteli maaseutuverkoston tilannekatsauksen ohjausryhmän näkökulmasta. Maaseutuverkoston ja sen neljän ensimmäisen työryhmän (innovaatiot, yritykset, ympäristö ja nuoret) toiminta on lähtenyt hyvin liikkeelle. Työryhmien puheenjohtajat ovat saaneet itse valita ryhmänsä muut jäsenet ja ryhmä määrittelee itse toimintansa sisällön käytännön tarpeista lähtien. Maaseutuverkoston toiminnan yleisiä painopisteitä ovat viestintä ja alueiden aktivointi mukaan toimintaan.

Lauri Hyttinen kertoi maaseutuverkostoyksikön tähän mennessä toteutuneesta toiminnasta. Vuoden 2015 kuuden ensimmäisen kuukauden aikana on järjestetty yhteensä 76 tapahtumaa, joissa on ollut yhteensä 1 500 osallistujaa. Koulutukseen liittyviä palvelupaketteja, mikä on uusi toimintamalli, on hyväksytty 5 kpl ja näissä tilaisuuksissa on ollut

yhteensä 311 osallistujaa. Koulutuksen järjestäminen palvelupakettien kautta on alen-  
tanut koulutustilaisuuksien keskimääräistä kustannusta 35 euroon henkilöä kohti, kun  
kustannus edellisellä ohjelmakaudella oli noin 50 euroa/ henkilö. Parhailaan on käyn-  
nissä kilpailutus alueellisten maaseutuverkostopäivien järjestämisestä. Tarkoitus on va-  
lita kolme toimijaa, joista kukin järjestää tilaisuudet viidellä eri alueella. Ajanjaksolla 14.–  
20.9.2015 maaseutuverkosto järjestää maailman suurimmat talkoot, jossa tavoitteena  
on tehdä yhteensä miljoona tuntia talkoita nuorten hyväksi.

### **13. Muut ajankohtaiset asiat**

Muita asioita ei ollut.

### **14. Seuraava kokous**

Seuraava kokous pidetään 17.11.2015 Helsingissä.

### **15. Kokouksen päättäminen**

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.10.

Helsingissä 10.8.2015

Seurantakomitean puheenjohtaja,  
kansliapäällikkö



Jaana Husu-Kallio

Seurantakomitean sihteeri,  
neuvotteleva virkamies



Leena Anttila